

تأثیر وضعیت هوش مالی کارکنان و تأثیر آن بر عملکرد مالی دستگاه‌ها (مطالعه موردی: سازمان امور اقتصاد و دارایی استان آذربایجان غربی)

مهران مولوی^۱، افشین مصطفی زاده^۲، رامین اسمعیل نژاد^۳

^۱ استادیار و عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مهاباد
^۲ دانش آموخته ی رشته ی مدیریت دولتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مهاباد
^۳ دانش آموخته ی رشته ی مدیریت دولتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مهاباد

چکیده

هدف از پژوهش حاضر تأثیر وضعیت هوش مالی کارکنان بر عملکرد مالی دستگاه‌های استان آذربایجان غربی می باشد. بنابراین اطلاعاتی که به وسیله داشتن هوش مالی مناسب فراهم می شود باید به گونه ای باشد که سرمایه گذاران را در ارزیابی عملکرد، از لحاظ حفظ و بکارگیری بهینه منابع یاری دهد. تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی و بر حسب نحوه گردآوری داده ها، از نوع توصیفی و بر حسب چگونگی اجرا در قالب تحقیقات پیمایشی قرار دارد. جامعه آماری شامل کارکنان سازمان دارایی و امور اقتصادی استان آذربایجان غربی می باشد که تعداد این افراد ۳۴۹ نفر بوده، از این تعداد، ۱۸۸ نفر با استفاده از روش نمونه گیری طبقه ای تصادفی انتخاب شدند. برای جمع آوری اطلاعات و داده ها از پرسشنامه، که شامل ۳۸ سوال بوده که پایایی آن (ضریب آلفا کرونباخ) ۰/۷۸۸ بدست آمد که نشان دهنده قابلیت اعتماد نسبتاً مناسب پرسشنامه است. جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم افزار SPSS استفاده شده است که با اطلاعات حاصل از پرسشنامه به بررسی آمار توصیفی و آمار استنباطی داده پرداخته شد. همچنین از آزمون های کولموگروف اسمیرنوف، همبستگی اسپیرمن، فریدمن نیز در تحلیل آماری استفاده گردید. نتایج بررسی در این تحقیق نشان داد که هوش مالی بر سطح یادگیری کارکنان آن‌ها در سازمان امور اقتصاد و دارایی شهرستان ارومیه موثر است و روحیه کارکنان و هوش ذهنی کارکنان بروضعیت عملکرد سازمان تأثیر داشته‌اند.

واژه‌های کلیدی: هوش مالی، سطح یادگیری، روحیه کارکنان، هوش ذهنی، سازمان دارایی و امور اقتصادی استان آذربایجان غربی.

۱- مقدمه

هم اکنون یکی از بدترین بحران های اقتصادی طول تاریخ بشر را تجربه می کنیم. بحرانی که می تواند نه تنها خود ما بلکه فرزندان و نوادگان ما را نیز تحت تاثیر قرار دهد. تاکید بر این نکته ضروری است که آنچه در دگرگونی اقتصادی امروز، با آن روبرو هستیم تنها یک اختلال اعتباری و مالی نیست، بلکه بحرانی جدی است که پیکره نظام سرمایه داری را به کلی در بر گرفته است. همانطور که سنت برنارد به ما هشدار می دهد: «جهنم پر از نیت ها و تمایلات خوب است». متأسفانه امروزه در دنیا نیت خوب جای تصمیمات آگاهانه را گرفته است. تراژدی بزرگتر نسبت به بحران اقتصادی، یا حتی نسبت به تنزل نظام سرمایه داری که زمانی رونق چشمگیری را برای مردم آمریکا به بار آورد این است که درصد بسیار کمی از ما به درستی متوجه این رویداد و علت وقوع آن شده ایم و به همین ترتیب نمی دانیم که برای حفاظت از خود و اقتصادمان چه باید بکنیم. از آنجا که بسیاری از ما این مسائل را درک نمی کنیم، بسیاری از فرصت هایی که امروزه بر ایمان ایجاد می شود به سادگی از دست می روند و بسیاری از چالش هایی که با آنها روبرو هستیم تا مدت ها ادامه خواهند داشت. به چه طریق می توانیم پیکره تحلیل رفته نظام سرمایه داری را احیا کنیم؟ برای جلوگیری از نابود شدن اقتصاد کشور چه اقداماتی باید اتخاذ شود؟ پاسخ این پرسش ها همچون بسیاری از راه حل های هوشمندانه و مؤثر، بسیار ساده است؛ آموزش. تنها آموزش است که دانش مورد نیاز برای برطرف ساختن موانع موجود در برابر فرصت ها را تامین می کند. با آموزش است که از محدودیت های «نیت خوب» گذر کرده و به یک واقع گرایی یا عمل گرایی آگاهانه و مؤثر که تنها حاصل دانش و شناخت است، دست پیدا می کنیم. برای بسیاری از مردم عامل حیاتی در رسیدن به زندگی خوب و لذت بردن از امنیت مالی، درک نظام موجود و چگونگی بکارگیری آن است، تا از این طریق از هوش مالی برخوردار شوند و همانطور که رابرت به خوبی به آن اشاره می کند «هوش مالی خود را ارتقاء دهند». این امر به صورت یک فرآیند در تمام طول زندگی ادامه خواهد یافت. برای شرکت کردن در این فرآیند لازم نیست که یک نابغه باشید، تنها باید آماده باشید، اراده کنید و قادر به یادگیری باشید.

۲- اهمیت تحقیق

انسان پیش از شروع هر کاری به عاقبت آن کار می اندیشد و سپس راهکار مناسب را تعیین می کند خصوصاً اینکه تصمیم گیری مربوط به مسائل مالی باشد لذا داشتن هوش مالی بهنگام، صحیح و در خور اتکاء مربوط به فعالیتهای مالی بنگاههای اقتصادی یکی از شرطهای اولیه موفقیت مردم است (زادمهر، ۱۳۷۸: ۱۰ و تالانه، ۱۳۸۰: ۳). بنابراین اطلاعاتی که به وسیله داشتن هوش مالی مناسب فراهم می شود باید به گونه ای باشد که سرمایه گذاران را در ارزیابی عملکرد، از لحاظ حفظ و بکارگیری بهینه منابع یاری دهد (مجتهد زاده، ۱۳۸۴: ۲۳).

با توجه به اهمیت تصمیم گیرهای و توسعه تکنولوژیهای پیشرفته در ابعاد مختلف توام با افزایش پیچیدگی و تنوع فعالیتها، درک این تغییرات و سنجش تاثیرات آن بر هزینه های سازمانی اهمیت زیادی دارد. اهمیت این امر برای واحدهای خدماتی و آموزشی و اقتصادی با توجه به اینکه درجه تنوع و تغییرات در آنها، نسبت به فعالیتهای تولیدی بیشتر است، با توجه به اهمیتی که اطلاعات مالی و بهای استفاده هوش مالی بر تصمیم گیری های مدیریت از ابعاد مختلف تاثیر خواهد داشت، لزوم مطالعه و ارائه روشهای عملی و کاربردی در این زمینه بسیار ضروری می باشد. در این بخش علیرغم سایر بخشهای اقتصادی مانند بخش صنعت و یا بعضی از بخشهای خدماتی حتی از سیستمهای سنتی جهت استفاده از هوش مالی توسعه گردیده است. بنابراین لزوم مطالعه و بررسی وضعیت هوش مالی کارکنان و تاثیران بر عملکرد مالی دستگاهها و ادارات که در سطح دنیا معمول می باشد، بعنوان یک ضرورت اساسی مطرح است و باید به آن توجه ویژه ای گردد. با توجه به ماهیت خدمات و خروجیهای دستگاه های مالی و قابل ملموس بودن فعالیتهای آن نسبت به سایر بخشها، اهمیت بکارگیری هوش مالی در این بخش تابحال چندان مورد توجه قرار نگرفته است. با توجه به ویژگیها و خصوصیات و همچنین نقاط ضعف دستگاه ها و سیستمهای مالی، لزوم توجه بکارگیری و استفاده از سیستمهایی که بتواند نقاط ضعف و نارساییهای فوق را رفع کند، امری ضروری و اساسی محسوب می گردد. هوش مالی مجموعه عملیات مکانیسمهایی را فراهم می سازد که مدیریت سازمان ها و دستگاههای مالی مربوط بتواند

منابع سازمان را در جهت دسترسی به اهداف و برنامه‌های مشخص هدایت کند به همین دلیل پرداختن به موضوع بررسی وضعیت هوش مالی کارکنان و تاثیران بر عملکرد مالی دستگاهها سازمان امور اقتصاد و دارایی استان آذربایجان غربی می باشد که در راستای خدمت بر آحاد جامعه گام اساسی را بر می دارد، از اهمیت بالایی برخوردار است.

۳- پیشینه پژوهش

جوآنا سینزیلو چابیز و ووجزیچ فیلیپکوسکی. (۲۰۱۲) در پژوهشی با عنوان واحد هوش مالی لهستان: یک موسسه جدید در سیستم قانونی لهستان صورت گرفته، در این مقاله عنوان شده است که در اوایل سال ۱۹۹۰، لهستان یک سیستم خنثی کننده و مقابله منده با پدیده پول شویی را توسعه داد. این گروه‌های سازمان یافته در نظر داشتند روی فعالیت‌های غیرقانونی سرمایه‌گذاری کنند. کشور لهستان به دلیل داشتن نیاز بزرگی برای تغییرات اجنماهی و اقتصادی بر این گروه‌ها کشور مورد علاقه بود. در این پژوهش به جزئیات نحوه مقابله با این معضل توسط واحد هوش مالی پرداخته شده است (چابیکز^۱، ۱۹۹۷)

دوناتو ماسکیاندارو (۲۰۰۵)، در پژوهشی با عنوان یکسان‌سازی نظارت مالی و واحدهای هوش مالی صورت گرفته، در این مطالعه، روابط بین دو پیشرفت اخیر در تعدیل و یکسان‌سازی بانکداری، بازارهای مالی و بیمه مورد بررسی قرار گرفته است. یکسان‌سازی نظارت مالی، تشکیل واحدهای هوش مالی (FIU) در کشورهای مختلف مطالعه شده است. تحلیل‌های FIU با استفاده از شاخص تمرکز امور مالی انجام شده است. این تحلیل به منظور اندازه‌گیری تمرکز قدرت‌های نظارت مالی و یک لیست مشتمل بر ۶۸ کشور از امور های نظارتی مالی بوده است. در این تحقیق به این پرسش پاسخ داده است که آیا ایجاد واحدهای هوش مالی می‌تواند به عنوان یک مانع برای تحکیم نظارت مالی قلمداد شود یا نه. نتیجه این مطالعات نشان داد که ایجاد واحدهای هوش مالی تا اینجا نتوانسته است باعث تحکیم نظارت مالی شود (ماسکیاندارو^۲، ۲۰۰۵).

میلیند ستیه و چریس پاتل (۲۰۰۷)، در پژوهشی با عنوان توسعه هوش مالی: یک ارزیابی از واحدهای هوش مالی (FIU) در استرالیا و هند صورت گرفته، در این مقاله هدف ارائه یک وضعیت مقایسه‌ای از حوضه مشترک یا گوناگونی در اصول پایه، اهداف فرایندهای بکار رفته و برآمده به وسیله آژانس‌های هوش مالی در هند و استرالیا می‌باشد. یک واحد هوش مصنوعی کارا می‌تواند یک سهم معنی‌دار در مبارزه جدی با جرائم مالی و بین‌المللی داشته باشد. این تحقیق در این است تا تفاوت‌های و تشابهات آژانس‌های هوش مالی در دو کشور را نشان می‌دهد و به تغییر سیاست‌های لازم برای بهبود کارایی واحدها اشاره می‌کند (ساتی و پتل^۳، ۲۰۰۷).

محمد ال راشدن (۲۰۱۲) در پژوهشی با عنوان یک مطالعه تحلیلی از مکانیزم های اجرایی واحدهای هوش مالی صورت گرفته، هدف این مقاله، تحلیل رهیافت‌های واحدهای هوش مالی (FIU) در اجرا کردن می‌باشد همچنین هدف بررسی این است که چگونه این واحدها می‌توانند با بکارگیری کاراترین مکانیزم اجرایی برای تضمین بهترین دستاورد چنین کار تنظیمی ای منجر شود. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که FIU ها نباید روی پذیرفتن یک سبک کاملاً تصادفی متمرکز شوند و یا رهیافت کاملاً متضادی را در پیش بگیرند. بلکه، یک رهیافت کیفی تر باید مورد استفاده قرار بگیرد. این رهیافت باید بر اساس یافته‌های حاصل از آزمایش FIU های مختلف باشد و به چگونگی دستیابی FIU مربوطه به بهترین مکانیزم توجه شود تا اینکه بهترین نتیجه حاصل شود (راشدان^۴، ۲۰۱۲)

ماسوندا سیموی، محمد هسید (۲۰۱۲)، در پژوهشی به نام «نقش واحدهای هوش مالی در مبارزه با پول شویی (زامبیا، زیمبابوه و مالاوی)» به مقایسه واحدهای هوش مالی (FLU) در زامبیا، زیمبابوه و مالاوی و تشخیص نقش آن‌ها در مبارزه با پول شویی پرداختند. برای انجام تحقیق از روش تحقیق چندگانه استفاده کرده و واحدها در سه کشور باهم مقایسه و این مقایسه‌ها با

¹ Chabicz

² Masciandaro

³ Sathye & Patel

⁴ Rashdan

استفاده از چارچوب نظریه نیروی انجام امور مالی (FATF)، سرمایه مالی بین‌المللی، بانک جهانی و رهنمودهای کشورهای مشترک‌المنافع و رهنمودهای گروه اگمونت انجام شد که در نتیجه نشان داد که سه کشور پیشرفت شگرفی در مبارزه با پول شویی داشته و واحدهای سه کشور تشابه و تفاوت‌های متعددی داشته و زیمباوه، زامبیا، مالاوی به ترتیب بیش‌ترین رتبه را در ساختن یک (FLU) موثر داشته‌اند (سیموای و هاسید^۵، ۲۰۱۲)

۴- مواد و روش‌ها

در این پژوهش به بررسی تاثیر هوش مالی بر عملکرد سازمان پرداخته شد. که هدف تحقیق تاثیر هوش مالی بر عملکرد سازمان بود و در راستای این هدف به تبیین فرضیه های تحقیق پرداخته شد. روش تحقیق مورد استفاده در این پژوهش توصیفی از نوع پیمایشی بود. جامعه آماری مورد نظر در این پژوهش، کارکنان سازمان دارایی و امور اقتصادی استان آذربایجان غربی بودند (N= ۳۴۹) و پرسشنامه بین ۱۸۸ نفر از آنها پخش شده است و مورد ارزیابی قرار گرفته است. در این تحقیق به منظور جمع آوری داده ها از چند پرسشنامه استاندارد استفاده شد که در نهایت ۳۸ سوال طراحی شده بر اساس طیف پنج گزینه ای لیکرت از ۱ به معنای خیلی کم تا ۵ به معنای خیلی زیاد تنظیم شد.

۵- نتیجه‌گیری

فرضیه اول: هوش مالی بر عملکرد سازمان موثر است.

جدول ۱ بررسی هوش مالی کارکنان بر عملکرد سازمان

سطح معنی داری	آزمون
۰/۰۰۰	ویلکاکسون تک نمونه ای

هوش مالی بر عملکرد سازمان موثر است. در نتیجه فرض صفر رد می‌شود، پس هوش مالی کارکنان بر عملکرد آن‌ها در سازمان امور اقتصاد و دارایی شهرستان ارومیه موثر است. این نتیجه نشان دادن تأثیرپذیری سازمان از هوش مالی کارکنان است و سازمان باید با سیاست‌های خاص در صدد بالا بردن هوش مالی کارکنان باشد و همچنین با قایس و مصاحبه خاص افرادی با هوش مالی بالا را استخدام کند.

فرضیه دوم: هوش مالی کارکنان بر عملکرد مالی آن‌ها در سازمان امور اقتصاد و دارایی شهرستان ارومیه رابطه معنی داری دارد.

جدول ۲ بررسی هوش مالی کارکنان بر عملکرد مالی

هوش مالی		
۰/۱۲۹	ضریب همبستگی اسپیرمن	عملکرد مالی
۰/۰۷۹	سطح معناداری	
۱۸۸	فراوانی	

هوش مالی کارکنان با عملکرد مالی آن‌ها در سازمان امور اقتصاد و دارایی شهرستان ارومیه رابطه دارد. در نتیجه فرض صفر قبول می‌شود، بین هوش مالی کارکنان بر عملکرد مالی آن‌ها در سازمان امور اقتصاد و دارایی شهرستان ارومیه رابطه وجود

⁵ . Simwayi, M. Haseed,

ندارد، این نتیجه بسیار مستند هست زمانی که عملکرد مالی فرد به زیان خود باشد نشان دهنده پایین بودن هوش مالی نیست بلکه شاید عوامل جانبی باعث این عملکرد ضعیف شده است.

آزمون فریدمن

نظرات پاسخگویان نمونه آماری در مورد تمامی متغیرهای تحقیق یکسان بوده است.

جدول ۳ آزمون فریدمن

سطح معنی داری	درجه ی آزادی	آماره فریدمن	میانگین رتبه	عملکرد سازمان
۰/۰۰۰	۶	۴۹/۳۲۶	۴/۳۱	عملکرد مالی
			۳/۶۳	هوش ذهنی
			۴/۰۹	حجم معاملات کارکنان
			۳/۶۲	روحیه کارکنان
			۴/۴۴	سطح یادگیری
			۴/۴۶	انگیزه برای کار
			۳/۴۵	شایستگی کارکنان

با توجه به جدول ۳ سطح معنی داری محاسبه شده کمتر از پنج درصد است لذا فرض صفر رد می‌گردد. یعنی اینکه نظرات پاسخگویان نمونه آماری در مورد متغیرهای تحقیق حداقل در یک مورد یکسان نبوده است ($0/05 < 0/000$). جدول فوق نشان می‌دهد که هر کدام از متغیرها تا چه حد بر متغیر کلی یعنی عوامل موثر در کاهش عملکرد سازمان تأثیرگذار هستند. بر این اساس هر متغیری که میانگین رتبه بیشتری داشته باشد اثرگذاری بیشتری دارد. که در تحقیق حاضر متغیر انگیزه برای کار با میانگین ۴/۴۶، متغیر سطح یادگیری با میانگین ۴/۴۴، متغیر عملکرد مالی با میانگین ۴/۳۱، متغیر حجم معاملات کارکنان با میانگین ۴/۰۹، متغیر هوش ذهنی با میانگین ۳/۶۳، متغیر روحیه کارکنان با میانگین ۳/۶۲ و متغیر شایستگی کارکنان با میانگین ۳/۴۵ به ترتیب بیشترین و کمترین اثرگذاری را بر وضعیت عملکرد سازمان داشته‌اند.

۶- پیشنهادها

۱- با توجه به نتیجه حاصل از فرضیه اول تحقیق که نشان می‌دهد هوش مالی کارکنان بر عملکرد آن‌ها در سازمان امور اقتصاد و دارایی شهرستان ارومیه موثر است، استراتژی هوش مالی را به صورت استراتژیک و یکپارچه که با برنامه‌ریزی و هدف‌گذاری برای سازمان و کارکنان آذربایجان غربیاز کرده و پس از ارزیابی آنان از طریق کنترل شاخص‌های عملکرد، پیشنهاداتی را برای بهبود عملکرد کارکنان فراهم می‌آورد. تداوم این چرخه، موفقیتی پایدار برای سازمان به دنبال خواهد داشت.

۲- با توجه به نتیجه حاصل از فرضیه دوم تحقیق که نشان می‌دهد هوش مالی کارکنان با عملکرد مالی آن‌ها در سازمان امور اقتصاد و دارایی شهرستان ارومیه رابطه ندارد، باید عوامل و شرایط خاص که موجب فروپاشی این رابطه شده را تشخیص داده

و بررسی کنید که کدام یک از این عوامل تاثیر به سزایی در عملکرد مالی دارد و چه راهکارهای برای تخفیف این عوامل وجود دارد.

منابع

۱. بهرامی، فاطمه(بی تا)، هوش عاطفی نقش آن در تحکیم پیوند زناشویی، پیوند. ۲۸۵-۲۸۷.
۲. جان مارشال ریو (۱۳۷۶)، انگیزش و هیجان، نشر ویرایش تهران.
۳. سهرابی، فرامرز (۱۳۸۷). مبانی هوش معنوی، فصلنامه سلامت روان، ۲۳- ۳۰.
۴. محسن علیق، امیه(۱۳۸۳)، مطالعه بین فرهنگی هوش هیجانی، فرآیندهای نظام هیجانی و توانمندی.
5. Berman, K. Knight, J. Case, J. (2006). Financial Intelligence: A Managers Guide to Knowing What the Numbers Really Mean. Massachusetts: Harvard Business School Press.
6. Donato, Masciandaro, (2005), Financial Supervisory Unification And financial Intelligence Units
7. Joanna Sienczylo-,CHabicz & Wojciech Filipkowski, (1997),The polish Financial Intelligence Unit:A New Institution In the Polish Leghal System, Journal Of money Laundering Control, Volume5,Issue: 2,pp.150-157.
8. M. Simwayi, M. Haseed, (2012), The role of finacial Intelligence Unit in combating money laundering: A comparative analysis of Zambia, Zimbabwe, and Malawi, Journal of Money Laundering Control, VOL 15, Issue:1
9. Milind,Sathye & Chris, patel, (2007),Developing Financial Intelligence:An Assessment Of The FIUin Austrlia And India,Journal Of Money Laundering Control, Volome10,Issue:4
10. Mohammad Al-Rashdan, (2012),AN Analytical Study Of The Finacil Intelligence Units Enforcement Mechanisms,Journal of Money laundering Control.Volome15,Issue:4

The Impact of Employees' Financial Intelligence on the Financial Performance of Agencies (Case Study: Organization of Economic Affairs and Finance of West Azarbaijan Province)

Mehran Molavi¹, Afshin Mostafazadeh², Ramin Esmaeilnejad³

1. Assistant professor and a faculty member of Islamic Azad University, Branch of Mahabad
2. Graduated in public administration from Islamic Azad University, Branch of Mahabad
3. Graduated in public administration from Islamic Azad University, Branch of Mahabad

---

Abstract

This study aims to investigate the effect of employees' financial intelligence on the financial performance of the governmental agencies of West Azarbaijan Province. The information provided by having appropriate financial intelligence should be such that it can help investors in performance appraisal in terms of the optimal preservation and use of the resources. This is an applied research in terms of goal, a descriptive research in terms of data collection method, and a survey in terms of administration method. The study population includes the employees of the Organization of Economic Affairs and Finance of West Azarbaijan Province, who were 349 employees, among whom 188 employees were selected as the sample using random sampling method. To collect the required data, we used a 38-item questionnaire the reliability of which was determined as 0.788 using Cronbach's alpha coefficient, which indicates the relatively good reliability of the questionnaire. We used SPSS software to analyze the data and used the information obtained from the questionnaire to examine the descriptive and inferential statistics of the data. We also used Kolmogorov-Smirnov, Spearman Correlation, and Friedman tests in the statistical analysis. The results revealed that financial intelligence affects the employees' level of learning in the Organization of Economic Affairs and Finance of Oromieh City, and employee morale and mental intelligence affect the performance of the organization.

Keywords: financial intelligence, level of learning, employee morale, mental intelligence, Organization of Economic Affairs and Finance of West Azarbaijan Province

---